

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ФЕРМЕРСЬКИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ

О.Д. Николук, аспірант
НУБіП України

Для населення України органічне виробництво – можливість споживати якісні продукти без хімічних добавок. Для малих аграрних підприємств таких як фермерські господарства, особисті селянські господарства це можливість зайняти власну специфічну ринкову нішу. Нині багато фермерських господарств виробляють екологічно чисту продукцію, від органічної її відрізняє відсутність хімічних домішок та відповідної сертифікації. Зважаючи на перспективність даного напрямку виробничо-господарської діяльності, актуальним питанням є його належне нормативно-правове регулювання, сприяння державою сертифікації як фермерських, так і особистих селянських господарств.

Наукова, навчально-методична підтримка поширення технологій органічного виробництва нині здійснюється в рамках міжнародних програм, громадськими організаціями, окремими навчальними закладами. Досить багато інформації поширюється через друковані видання, мережу Internet. Також ці питання згадуються в програмах розвитку сільського господарства як на національному так і на регіональному рівнях. Проте цього недостатньо, адже підприємницький ризик не зменшується словами, а конкретними діями.

Перспективи в Україні як великої аграрної держави, зважаючи на її природно-кліматичні умови та ресурси досить значні, органічне землеробство має унікальний потенціал, а світові тренди розвитку сільського господарства підтверджують, що майбутнє саме за біотехнологіями [1]. Не дивлячись на відсутність до цього моменту законодавчого визначення, органічним виробництвом в Україні все ж таки займаються. Розвитком органічного руху в Україні опікуються: Федерація органічного руху України, Міжнародна Громадська Асоціація учасників біовиробництва «БІОЛан Україна», Клуб органічного землеробства, Спілка учасників органічного агровиробництва «Натурпродукт» та багато інших організацій.

Вінницька область, зважаючи на значні земельні ресурси, науковий, інноваційний потенціал та сприятливі природно-кліматичні умови знаходиться серед початківців та лідерів органічного руху в Україні. У цьому напрямку, зокрема, в м. Іллінці діє ТОВ «Центр підтримки органічного виробництва», а Іллінецький державний

аграрний коледж співпрацює з уже згаданою Асоціацією учасників органічного виробництва «БІОЛан Україна». Щодо захисту рослин, то враховуючи наявність виробництва біологічних засобів та препаратів, що дозволяють відмовитися від мінеральних добрив, впровадження принципів органічного землеробства стає реальним. Найбільшим виробником біологічних препаратів в Україні є компанія «Ензим» м. Ладизин Вінницької області.

Серед аграрних товаровиробників Вінниччини, лідером органічного сільськогосподарського виробництва є ПП «Мельник». Його керівник, житель села Голубівка Вінницької області, Віктор Мельник застосовує технології вирощування органічної продукції, перейнявши досвід Швейцарії. На основі отриманих знань ним налагоджено вирощування овочів без штучних добрив та інших агрохімікатів у власному господарстві досить невеликого розміру. Основна продукція – ячмінь ярий, пшениця озима, пшениця яра, конюшина, люцерна, картопля, буряк кормовий, буряк столовий, морква червона, цибуля, просо, гречка [3].

На думку землероба, переважна більшість фермерів-потенційних виробників органічної продукції психологічно не готова до переходу на нову технологію. Крім того, в початковий період урожайність культур знижується, що їх насторожує. Мінімізувати ризики початкового періоду може поінформованість в основних технологічних аспектах виробництва органічної продукції, державна підтримка хоча б на початкових етапах, налагодження каналів збуту. Як зазначив Мельник В., «... з кожним роком клієнтів все більше. Це і є основною перспективою, і моє завдання — оптимізувати вирощування, щоб забезпечувати продукцію в достатній кількості. У Швейцарії вже давно вирощують не лише органічну, але й біодинамічну продукцію, яка ще на крок вища. Ставлення швейцарців до цієї продукції відрізняється від нашого, вони впевнені в гарантіях сертифікатів. Українців досі лякала ціна, але ми бачимо, що останнім часом людей тривожить якість того, що вони споживають, і тому вони згодні платити більше, аби лише хтось займався цією справою».

Серед основних перешкод розвитку органічного виробництва фермерськими господарствами є відсутність належної нормативно-правової бази та складність доступу та проведення сертифікації (яку в Україні й не проводять, а малому господарству на міжнародний рівень вийти проблематично), як уже зазначено, психологічна невідповідність споживачів, недостатня їх поінформованість стосовно ключових аспектів даного питання. Та і споживачу із середнім достатком купувати справжню органічну продукцію не

завжди по кишені.

Досить велика частка сертифікованої органічної продукції реалізується через спеціалізовані магазини, або ж, що більш поширено, в інтернет-магазинах. Ціни незрівнянно вищі (Рис.).

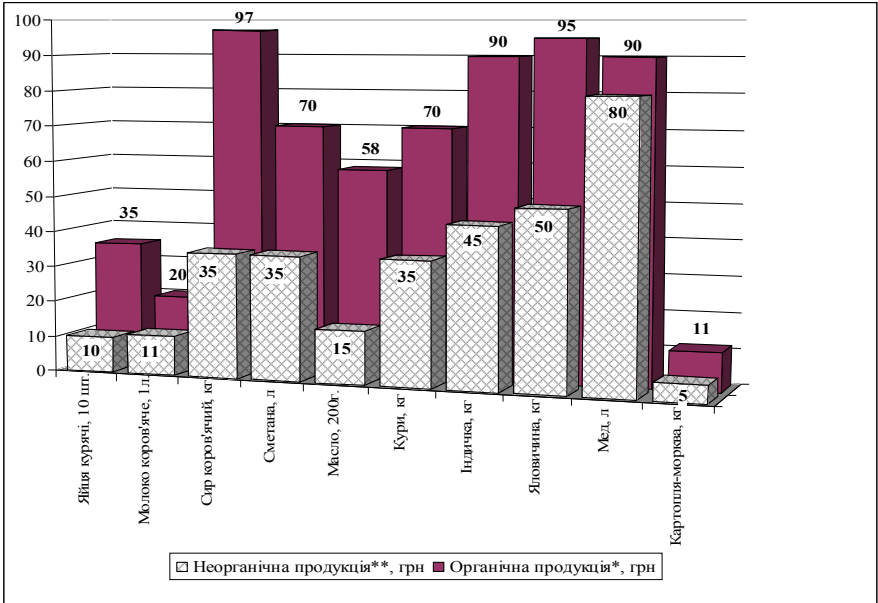

Рис. Співвідношення цін на органічну та неорганічну продукцію, 2012р.

* За даними інтернет-магазинів органічних продуктів [2].

** Середні ціни в супермаркетах та на продовольчому ринку.

Хоча при вирощуванні виключено такі дорогі складники собівартості, як ЗЗР і міңдобрива, зростає кількість додаткових витрат на зарплату і сертифікацію. Зважаючи на перспективи органічного виробництва, можемо з упевненістю зробити висновок, що його розвиток сприятиме як забезпеченню населення якісними, екологічно чистими продуктами харчування, так і успіху фермерських господарств на ринку.

Проблеми, які виникають як у фермерських господарств, так і в особистих селянських господарств в процесі переходу до органічних технологій частково можна вирішити шляхом кооперації задля укрупнення та спільної ринкової діяльності, що дасть можливість господарствам, які бажають займатись виробництвом органічної продукції уникнути тих негараздів, з якими зіткнулись «піонери»

органічного виробництва. В такому випадку існує можливість застосування так званої системи «групової сертифікації», яка дає можливість зменшити витрати на сертифікацію одиниці площі сільгоспугідь. Окрім того, це полегшить збут виробленої продукції, адже більш надійними зазвичай вважаються великі постачальники, їм і надається перевага.

Органічне виробництво – перспективний напрям в аграрному секторі економіки України зважаючи на її потенційні експортні можливості та внутрішні потреби населення у якісній сертифікованій продукції. Фермерські господарства, на нашу думку, є найбільш перспективними виробниками органічної продукції, хоча поширення органічних технологій уповільнюється психологічною, інформаційною невідповідністю як фермерів, так і споживачів. Серед напрямів вирішення даних проблем варто виділити:

- прийняття Закону України «Про органічне виробництво» та врегулювання нормативно-правової бази по виробництву органічної продукції, її сертифікації; фінансове, матеріально-технічне стимулювання фермерів-виробників органічної продукції;

- участь фермерських господарств у міжнародних проектах, грантах, конкурсах, що сприятиме виходу фермерських господарств на міжнародні ринки, нові рівні розвитку;

- сприяння кооперації малих аграрних товаровиробників задля укрупнення та сприяння їх конкуренції з великими товаровиробниками;

- інформаційна підтримка в питаннях нормативно-правового регулювання органічного виробництва, нових ринкових перспектив, можливостей та шляхів вирішення існуючих проблем.

Література

1. Досвід органічного землеробства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://orgzem.zo.net.ua/>

2. Одаренко С. Їжа за правилами і без [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2012/06/10/280992>

3. Офіційний сайт Органік стандарт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organicstandard.com.ua/ua/clients/19902694ffc96fd7070bс7d42edf308e>

4. Федерація органічного руху України, ІФОАМ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.organic.com.ua

Федоров М.М. Розвиток органічного виробництва / Федоров М.М., Ходаківська О.В., Корчинська С.Г.; за ред. М.М. Федорова, О.В. Ходаківської. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 146 с.